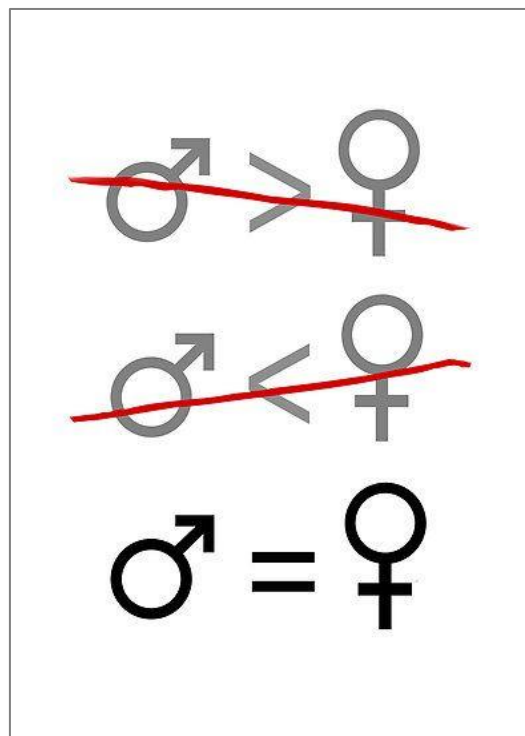

Mannréttindi og jafnrétti

Efnisyfirlit

Mannréttindi og jafnrétti	1
Mannréttindi og jafnrétti – stefna Tjarnarskóla	3
Vellíðan nemenda og starfsmanna í skólanum	4
stefna Tjarnarskóla	4
Forvarnar- og viðbragðsáætlun í eineltismálum, vegna kynbundins ofbeldis, kynbundinnar áreitni og kynferðislegar áreitni bæði gagnvart nemendum og starfsfólki.....	4
Í 22. grein laganna kemur fram:	4
Skilgreiningar:.....	4
Einelti.....	4
Kynbundin áreitni:	5
Kynferðisleg áreitni:.....	5
Kynbundið ofbeldi:	5
Í 23. grein laga nr. 10/2008 um jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla	5
Forvarnar og viðbrögð við einelti, kynbundnu ofbeldi, kynbundinni áreitni og kynferðislegri áreitni gagnvart nemendum	6
Forvarnar	6
Eineltisáætlun.....	6
Könnunarferli eineltis – í höndum umsjónarkennara og skólustjóra	6
Eftirfylgni	7
Viðbótarleið - viðhorfskannanir.....	7
Samstarf við þjónustumiðstöð	7
Viðbrögð við kynbundnu ofbeldi, kynbundinni áreitni eða kynferðislegri áreitni gagnvart nemanda.....	7
Viðbrögð við kynbundnu ofbeldi, kynbundinni áreitni eða kynferðislegri áreitni gagnvart starfsmanni.....	7
Viðbrögð	8
Óformleg málsmeðferð	8
Formleg málsmeðferð	9
Að lokum	10

Mannréttindi og jafnrétti – stefna Tjarnarskóla

Í Tjarnarskóla fylgjum við stefnu sem er byggð á jafnræðisreglunni og miðar að því að allar manneskjur fái notið mannréttinda án tillits til uppruna, þjóðernis, litarháttar, trúarbragða, stjórnmalaskoðana, kynferðis, kynhneigðar, aldurs, efnahags, ætternis, fötlunar, heilsufars, eða annarrar stöðu.

Rauði þráðurinn í skólastarfi Tjarnarskóla og einkunnarorð skólans eru: *Allir eru einstakir*. Í því felst viðurkenning á því að engin manneskja er eins og önnur. Út frá þeirri skilgreiningu er brýnt að nemendur fái skýr skilaboð um mannréttindi sín og að hver nemandi tileinki sér í hvívetna þau viðhorf sem byggja á jafnræðisreglunni.

Í skólastarfinu er jafnréttisumræðan einkum í svo nefndum mannræktartímum sem eru á stundaskrá nemenda einu sinni í viku. Jafnréttisumræðuna ber víða á góma s.s. í samfélagsfræði, bókmenntatímum, kynfræðslutímum (ein kennslustund á viku í 9. bekk), gestafyrirlestur og áherslupáttum í félagslífi skólans, hópvinnu, umræðutímum með umsjónarkennara. Nemendum er einnig bent á heimasíður og lesefni þar sem jafnréttismál eru tíunduð. Á stundaskrá 10. bekkjar eru auk þess svo nefndir „mest“-tímar (menntun og störf). Þar kynnst nemendur framhaldsskólakerfinu og huga að ólíkum starfsgreinum og í þeirri umræðu gefst kærkomið tækifæri til þess að tengjast jafnréttisumræðunni. Nemendur horfa gjarnan á myndbönd/þætti sem tengjast jafnrétti. Stelpunum í 9. bekk var boðið á viðburðinn „Stelpur og tækni“ síðast liðinn vetur, tókst mjög vel. Skólaveturinn 2018 – 2019 erum við í samstarfi við Tækniskólann sem býður nemendum í 10. bekk að velja verkgreinar (valgreinar). Jafnréttisumræðan er notuð í tengslum við val þeirra á áföngum.

Jafnrétti er eitt af grunnlífsgildunum og jafnréttisumræðan þarf ávallt að vera samofin ferli daganna. Kennarar leggja sig fram um að opna augu nemenda fyrir mikilvægi jafnréttis hvenær sem færi gefst.

Kennarar skólans hafa sótt námskeið hjá „Blátt áfram“. Það er liður í því að vera betur í stakk búnir til þess að fjalla um kynbundið ofbeldi, kynbundna áreitni og kynferðislega áreitni af þekkingu. Það er liður í að styrkja jafnrétti og virðingu. Í skólastarfinu fáum við einnig gestafyrirlesara um mál af þessu tagi og við leggjum okkur fram um að styrkja heilbrigða vitund nemenda um virðingu og rétt fólks þegar kemur að kynhegðun, kynheilbrigði og kynhneigð.

Jafnrétti fær sinn sess í mannræktartímum í 8. bekk og kynfræðslutímum í 9. bekk. Stuðst er við bæði bóklegt námsefni og myndbönd (t.d. Hæpið) í þessum tímum.

Við höfum fengið gesti frá Samtökunum '78 reglulega og hyggjumst fá Kolbrúnu Hrund Sigurgeirsdóttur, verkefnisstjóra Jafnréttisskólans, til að koma með fyrirlestur um jafnrétti og líkamsvirðingu.

Í félagsstarfi skólans er leitast við að hafa jafnræði kynjanna í nefndum og ráðum skólans.

Kennarar velja námsefni, eða hafna, í samræmi við þau viðmið sem jafnréttislög kveða á um.

Vellíðan nemenda og starfsmanna í skólanum

stefna Tjarnarskóla

Forvarnar- og viðbragðsáætlun í eineltismálum, vegna kynbundins ofbeldis, kynbundinnar áreitni og kynferðislegrar áreitni bæði gagnvart nemendum og starfsfólki.

Vellíðan nemenda og starfsfólks í skólanum er einn megingrundvöllur þess að skólastarfið sé árangursríkt og veiti ánægju í dagsins önn. Því er mikilvægt að sýna árvekni í hvítvetna og hafa farveg til þess að ræða og vinna úr öllum hugsanlegum samskiptahnökkrum sem gætu komið í veg fyrir að svo sé.

Sá farvegur sem við viljum setja ágreiningsmál, árekstra, óásættanlega og óæskilega framkomu í byggir á skilgreiningu á hvað einelti, kynbundið ofbeldi, kynbundin áreitni og kynferðisleg áreitni felur í sér og byggir á **lögum nr. 10/2008 um jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla.**

Í 22. grein laganna kemur fram:

Kynbundið ofbeldi, kynbundin áreitni og kynferðisleg áreitni

Atvinnurekendur og yfirmenn stofnana og félagsamtaka skulu gera sérstakar ráðstafanir til að koma í veg fyrir að starfsfólk, nemar og skjólstæðingar verði fyrir kynbundnu ofbeldi, kynbundinni áreitni eða kynferðislegri áreitni á vinnustað, stofnun, í félagsstarfi eða skólum.

Skilgreiningar:

Einelti

Ámælisverð eða síendurtekin ótilhlýðileg háttsemi, þ.e. athöfn eða hegðun sem er til þess fallin að niðurlægja, gera lítið úr, móðga, særa, mismuna eða ógna og valda vanlíðan hjá þeim sem hún veitist að. Kynbundið ofbeldi, kynbundin áreitni og kynferðisleg áreitni fellur hér undir.

Í 2. gr. jafnréttislaga frá 2008 má finna eftirfarandi skilgreiningar um kynbundna áreitni, kynferðislega áreitni og kynbundið ofbeldi:

Kynbundin áreitni:

Hegðun sem tengist kyni þess sem fyrir henni verður, er í óþökk viðkomandi og hefur hann tilgang eða þau áhrif að misbjóða virðingu viðkomandi og skapa aðstæður sem eru ógnandi, fjandsamlegar, niðurlægjandi, auðmýkjandi eða móðgandi fyrir viðkomandi.

Kynferðisleg áreitni:

Hvers kyns kynferðisleg hegðun sem er í óþökk þess sem fyrir henni verður og hefur þann tilgang eða þau áhrif að misbjóða virðingu viðkomandi, einkum þegar hegðunin leiðir til ógnandi, fjandsamlegra, niðurlægjandi, auðmýkjandi eða móðgandi aðstæðna. Hegðunin getur verið orðbundin, táknræn og/eða líkamleg.

Kynbundið ofbeldi:

Ofbeldi á grundvelli kyns sem leiðir til eða gæti leitt til líkamlegs, kynferðislegs eða sálræns skaða eða þjáninga þess sem fyrir því verður, einnig hótun um slíkt, þvingun eða handahófskennda sviptingu frelsis, bæði í einkalífi og opinberum vettvangi.

Í 23. grein laga nr. 10/2008 um jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla

Í greinininni er sérstaklega tekið fram:

Kynjasambættingar skal gætt við alla stefnumótun og áætlanagerð í skóla- og uppeldisstarfi, þar á meðal íþróttá- og tólmundastarfi.

Á öllum skólastigum skulu nemendur hljóta fræðslu um jafnréttismál þar sem m.a. skal lögð áhersla á að búa bæði kynin undir jafna þátttöku í samfélaginu, svo sem í fjölskyldu- og atvinnulífi.

Kennslu- og námsgögn skulu þannig úr garði gerð að kynjum sé ekki mismunað.

Í náms- og starfsfræðslu og við ráðgjöf í skólum skulu piltar og stúlkur óháð kyni hljóta fræðslu og ráðgjöf í tengslum við sömu störf.

Í Tjarnarskóla er þess gætt að uppfylla þau ákvæði sem eru tilgreind í 23. greininni.

Forvarnir og viðbrögð við einelti, kynbundnu ofbeldi, kynbundinni áreitni og kynferðislegri áreitni gagnvart nemendum

Forvarnir

Í skólanum er leitast við halda umræðunni ávallt vakandi og tengja inn í skólastarfið þar sem fletir eru til þess. Hér má þó fyrst og fremst nefna kynfræðslutíma, mannræktartíma (lífsleikni), fræðslu skólahjúkrunarfræðings, samfélagsfræði- og bókmenntatíma. Á hverjum vetri fáum við einnig fyrirlesara með málefni sem tengjast umfjöllunarefninu. Nemendur fá auk þess að sjá sjónvarpsefni og taka þátt í umræðum. Tækifæri eru nýtt til þess að fjalla um málefnið ef það er í deiglu í fréttu- og samfélagsmiðlum.

Eineltisáætlun

Í heildarskipulagi skólastarfsins er lagður grunnurinn að vinsamlegu og manneskjulegu andrúmslofti sem ríkja á í skólanum. Það er ein meginforsenda þess að nemendum líði vel. Frá fyrsta skóladegi er talað upphátt um þá stefnu og að allir þurfi að leggja sitt af mörkum til þess að það takist og að gagnkvæm virðing sé einn mikilvægasti þátturinn til þess að ná því marki.

Í Tjarnarskóla eiga allir nemendur það sameiginlegt að þeir koma víða að, þ.e. úr hinum ýmsu skólum og skólahverfum. Í upphafi skólavistar þeirra er ávallt fastur liður að ræða um mikilvægi góðra og jákvæðra samskipta og leiða nemendur inn í þann skólaanda sem við viljum að ríki. Sá skólaandi er heimilislegur, hlýlegur og manneskjulegur.

Í mannlegum samskiptum getur margt farið úrskeiðis eins og alkunna er. Starfsmenn skólans starfa meðvitað að því að taka á hvers kyns neikvæðri hegðun, jafnóðum, eða eins fljótt og tækifæri gefst, í kjölfar slíkrar hegðunar. Ef grunur vaknar um einelti er það strax rætt í kennarahópnum og síðan gengið til verka. Umsjónarkennari og skólastjóri eru lykilaðilar í könnunarferlinu. Þátttaka mannræktarkennara er einnig mjög mikilvæg vegna þess að í kennslustundum í þeirri námsgrein er kjörinn vettvangur til þess að ræða samskiptamál í sem víðasta skilningi (auðvelt að tengja við námsefnið). Skólastjóri hefur yfirumsjón með öllu því er viðkemur mannlegum samskiptum í skólanum.

Könnunarferli eineltis – í höndum umsjónarkennara og skólastjóra

- Grennslast fyrir hjá hugsanlegum þolanda – og rætt við einstaklinga sem hafa orðið vitni að neikvæðu hegðuninni.
- Reynt að finna út hvert upphaflegt tilefni var.
- Spjall við geranda/gerendur, einn í einu. Bent á í hverju mistökin felast og reynt að láta viðkomandi sjálfan finna útgönguleið úr málinu.
- Ef gerandi finnur ekki lausn – er honum bent á eina eða fleiri leiðir.

- Rætt við bæði þolanda og geranda/gerendur saman, lögð er áhersla á að finna sáttaleið áður en skóladegi lýkur.
- Foreldrum greint frá úrvinnslu mála í skólanum.
- Málið rætt í kennarahópnum á kennarafundum og utan kennslustunda.

Eftirfylgni

- Rætt við þolanda í kjölfarið og metið hvort málið sé úr sögunni.
- Ef neikvæð hegðun heldur áfram eða gerandi hefur ekki látið segjast, er haldinn fundur í skólanum með þolanda og foreldri/foreldrum – síðan geranda ásamt foreldrum.
- Mat lagt á hvert sé næsta skref; sameiginlegur fundur, rætt um hugsanlegar afleiðingar fyrir gerandann, þó fyrst og fremst reynt að finna jákvæða niðurstöðu fyrir alla.

Viðbótarleið - viðhorfskannanir

Ein leið til þess að skilgreina samskiptavanda getur verið að leggja fyrir viðhorfskannanir í skólanum. Þar er reynt að draga fram þá þætti sem geta þýtt að einhverjum líði illa vegna samskipta í skólanum.

Samstarf við þjónustumiðstöð

Þjónustumiðstöð Vesturbæjar, Miðborgar og Hlíða er að Laugavegi 77. Síminn þar er 411-1600. Fulltrúi (fulltrúar) þjónustumiðstöðvarinnar situr í nemendaverndarráði Tjarnarskóla og er ráðgefandi fyrir starfsmenn skólans.

Viðbrögð við kynbundnu ofbeldi, kynbundinni áreitni eða kynferðislegri áreitni gagnvart nemanda

Skólastjóri ber ábyrgð á að bregðst strax við, eða eins fljótt og unnt er, ef upplýsist að nemandi verði fyrir kynbundnu ofbeldi, kynbundinni áreitni eða kynferðislegri áreitni hvort heldur sem um er að ræða af hálfu nemanda eða starfsmanns. Skólastjóri kynnir sér málavexti þolanda eins og kostur er og vinnur í málinu í samráði við foreldra. Sama gildir um viðbrögð gagnvart geranda. Úrvinnsla slíkra mála skal sett strax í þann farveg að leita jafnframt til fagaðila, s.s. skólahjúkrunarfræðings, senda tilkynningu til barnaverndar og vinna með fagaðilum að farsælli úrvinnslu málsins, eins og kostur er. Meðferð máls er einnig unnin í samræmi við leiðbeiningar sem Skóla- og frístundasvið hefur gefið út um meðferð alvarlegra hegðunarbrot.

Ef starfsmaður brýtur af sér í starfi sem flokkast undir kynbundið ofbeldi, kynbundna áreitni eða kynferðislega áreitni, eða grunur liggur fyrir um það, er honum vikið tímabundið frá starfi á meðan málsatvik eru könnuð. Ef rannsókn leiðir í ljós að starfsmaður hefur brotið af sér er honum vikið úr starfi.

Viðbrögð við einelti gagnvart starfsmanni

Skólastjóri ber ábyrgð á því að starfsmönnum líði eins vel og kostur er á vinnustaðnum. Hann þarf að vera vakandi yfir velferð hvers og eins og gera starfsmönnum ljóst hver stefna skólans er hvað varðar vellíðan þeirra á vinnustað, kynbundið ofbeldi, kynbundna áreitni og kynferðislega áreitni. Hann veitir þeim munnlegar upplýsingar og með því að kynna skráða áætlun um hvaða leið starfsmaður getur farið ef eitthvað bjátar á í samskiptum á milli starfsmanna, eða starfsmanns gagnvart nemanda/nemenda.

Ágreiningsmál og hagsmunaárekstrar sem valda óþægindum geta komið upp á vinnustöðum. Mikilvægt er að leysa slík mál án tafar áður en þau þróast til verri vegar. Einnig eru dæmi um falskar ásakningar um óásættanlega hegðun á vinnustöðum. Á þeim þarf að taka af sömu festu og upplýsingar um neikvæð samskipti almennt.

Ef starfsmaður verður fyrir, eða verður vitni að óæskilegri hegðun, kynbundnu ofbeldi, kynbundinni áreitni eða kynferðislegri áreitni í skólanum, skal hann leita til skólustjóra og/eða trúnaðarmanns. Ef skólustjóri er gerandinn eða hunsar vandamálið er hægt að leita til trúnaðarmanns eða næsta yfirmanns. Polandi skal njóta fulls trúnaðar.

Ef framkoma starfsmanns í garð annars/annarra er ámælisverð/óásættanleg fer viðbragðsferli í gang sbr. kaflann „Viðbrögð“ hér að neðan, allt eftir alvarleika málsins.

Viðbrögð

Starfsmaður sem verður fyrir ámælisverðri hegðun, af hálfu annars starfsmanns sem flokkast undir einelti, kynbundið ofbeldi, kynbundna áreitni eða kynferðislega áreitni eða verður vitni að slíkri hegðun lætur hann skólustjóra vita um atvikið hið fyrsta. Ef skólustjóri er gerandi atviksins eða sinnir því ekki er hægt að snúa sér til trúnaðaraðila eða næsta yfirmanns.

Þegar skólustjóri eða trúnaðaraðili á vinnustaðnum Tjarnarskóla fá vitneskju um slíka hegðun munu þeir bregðast við samkvæmt eftirfarandi viðbragðsáætlun:

Skólustjóri ræðir málið við polanda og sýnir honum strax stuðning með góðri hlustun og andlegri aðhlyningu. Strax er metin þörf á hvernig best er að bregðast við. Lögð verður áhersla á að leysa málið hið fyrsta og koma í veg fyrir að ámælisverð hegðun haldi áfram.

Samráð er haft við polandann hvert framhaldið verður. Hægt er að velja á milli svo nefndrar óformlegrar eða formlegrar málsmeðferðar.

Alvarleg atvik verða hugsanlega kærð að höfðu samráði við polanda. Gerandi verður látinn axla ábyrgð.

Óformleg málsmeðferð

Slík málsmeðferð felur í sér að leitað er upplýsinga hjá polanda og honum veittur stuðningur með trúnaðarsamtali eða ráðgjöf. Aðrir innan vinnustaðarins eru ekki upplýstir um málið. Polandi og gerandi skulu njóta aðstoðar skólustjóra eða annarra viðeigandi aðila til að leysa málið. Gangi það ekki eftir er polandi hvattur til að nýta sér formlega málsmeðferð. Mikilvægt er að báðir aðilar skrái hjá sér öll óformleg samskipti milli geranda og polanda og gögn sem fara á milli á þessu stigi málsins, komi til formlegrar málsmeðferðar.

Mikilvægt er að fylgjast vel með framvindunni og ræða reglulega við polanda um gang mála í eftirfylgni málsins. Hann þarf að finna fyrir skilningi og hvatningu og fá svigrúm til þess að tjá sig um hvernig málin snúa gagnvart sér. Mikilvægt er að leita reglulega eftir upplýsingum um líðan viðkomandi og leiðbeina ef þörf er á. Hvetja þarf starfsmanninn til þess að láta vita ef einhver tilvik til viðbótar eigi sér stað og skrá þau niður svo hægt sé að fjalla um þau í réttum tíma og rúmi. Samtöl við geranda eru einnig hluti af eftirfylgni með samtölum og leiðbeiningum ef þarf.

Formleg málsmeðferð

Gerð er hlutlaus athugun á málsatvikum. Fyrir hönd Tjarnarskóla hefur verið gerður formlegur samningur við *Vinnuvernd ehf* um þjónustu sem lýtur að velferð starfsmanna í skólanum. Sá samningur felur m.a. í sér að hægt er að leita eftir aðstoð hjá vinnusálfræðingi ef upp koma eineltismál á vinnustaðnum eða önnur ámælisverð hegðun. Rætt er við þolanda, geranda og aðra sem veitt geta upplýsingar um málið. Mikilvægt er að leita upplýsinga um tímasetningar og fá fram gögn ef einhver eru, s.s. tölvupósta, sms-skilaboð eða annað.

Lausna er leitað sem m.a. geta falist í viðtölum, breytingum á vinnustaðnum, vinnubrögðum eða vinnuskipulagi. Gerandi mun fá leiðsögn og aðvörun. Eftirfylgni málsins felur í sér að ræða við aðila þess að ákveðnum tíma liðnum. Fylgst verður með samskiptum aðila málsins. Brýnt er að skólastjóri sé styðjandi við báða aðila til þess að leggja sitt að mörkum til að farsæl niðurstaða fái í málið með því að ræða reglulega við báða aðila með þolandann í fyrirrúmi og veita leiðbeiningar eftir því sem þörf er á.

Ef gerandi lætur ekki af ámælisverðri hegðun, liggur fyrir að segja starfsmanninum upp.

Eins og fram kemur í málsgreininni um skólastjóra og ábyrgð hans á velferð starfsmanna er brýnt að áætlun um vellíðan í starfi, einelti, kynbundið ofbeldi, kynbundna áreitni eða kynferðislega áreitni sé sýnileg og kynnt starfsmönnum. Þá eru starfsmenn hvattir til þess að gera viðvart ef eitthvað er ekki sem skyldi í samskiptum; bæði sem þolendur og eða vitni. Nauðsynlegt er að brýna fyrir starfsmönnum að ef þeim líður ekki vel vegna samskipta á vinnustað að ræða málið strax við skólastjóra eða trúnaðarmann, eða eins fljótt og kostur er.

Að lokum

Skólastarf þarf ávallt að byggja á þeim mikilvægu gildum að hver og einn njóti fullra mannréttinda, þar með talið jafnréttis og að umræðan sé ávallt í brennidepli. Það er brýnt að gæta þess að vinna ötullega að þessum málaflokki og láta brot á þessum sviði aldrei óátalin.

Reykjavík 17. október 2018

Margrét Theodórsdóttir, skólastjóri